

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volitev okrajnega odbora v Konjicah.

(Izv. dopis.)

Dne 17. t. m. smo imeli volitev odbora v okrajnem zastopu. Po izidu poprejšnjih volitev bi narodna ali konservativna stranka morala izvoljena biti. Toda propala je. Marsikdo bi vprašal, kaj je temu krivo? — Mlačnost nekaterih od Slovencev izvoljenih zastopnikov, lažnjiva beseda nekaterih, ki se možakom prištevajo, in strastna, brezozirna agitacija od nasprotni strani, kajti ta dan je prišlo tudi veliko nepoklicanih volilcev.

Nemškutarško-liberalna stranka je sicer sedaj na krmilu, toda v kratkem jej odklenka. Ta straka si je predrznila to zmago veliko imenovati ter jo židovskim listom kot tako telegrafirati. Vprašali bi jo kaka večina je to, ako ima pri 36 zastopnikih samo 19 glasov? Jako dvomljiva, kajti pri tej večini so nekateri figamožje. —

Kako je pa prišlo, da je narodna stranka samo 12 glasov dobila? Temu je sledeče krivo. Čast. g. nadžupnik so se ta dan odpeljali ali desertirali, česar bi od njih nikdar pričakovali ne bili, ker so samovoljni obljubili, s konservativno stranko glasovati.

Celjski liberalni zakotni listič ali „Nachtvahterca“ jim poje zarad tega čast in slavo. Če pa ta listič, kateri častito duhovščino, katoliško vero, Slovence itd. smeši in psuje, — duhovnika hvali, je dovolj rečeno.

Dva od kmetskih občin izvoljena zastopnika, Koprivnik iz Pake in Fijauš iz Stranice nista volila. Prvi, ker je nekemu nemškutarju par grošev dolžan, zadnji pa, ker z Vitanjskimi nemčurji na lov hodi. Nemškutarji so se jima neki strašno grozili, če bi volila.

Toda to je slab izgovor. Če ne mislita z nami hoditi, bi se ne bila smela voliti dati. In kot izvoljenca bi morala našo korist zastopati in varovati. Seveda tretji kmet ni manjkal. Šparovic je še celo v lastno skledo pljunil.

Dva trgovca K. in R. nista volila, ker so se jima nemškutarji grozili, da jih bodo javno sramotili in jima javno škandal delali, deloma pa tudi zarad tega, ker sta videla, da je konservativna stranka ta dan v manjšini. Kako da je pa oskrbnik grajščine svitlega kneza Windischgrätz-a z liberalci potegniti mogel, to je nam nerazumljivo. Kajti ta človek je še dan pred volitvijo narodnjakom roko dal, da bode konservativno volil in zadnji so ga zarad tega tudi v odbor kandidirali. Razven tega so svitli knez odličen konservativec in oskrbnik bi moral po tem takem že samo zarad tega konservativno voliti, ne pa se svojemu gospodu nasproti na prste staviti in se kot liberalec obnašati. —

Kako so nemškutarji ta dan in že poprej agitirali, lahko tudi iz tega razvidite, da še celo hudo bolanega Wukošek-a niso pri miru pustili ter so ga iz Zreč k volitvi pripeljali, da je ž njimi glasoval. Vsi so rekli „no sedaj bo pa ozdravil“, kajti še v volilno sobo ni mogel sam iti, ampak nesli so ga.

Seveda so nemčurji ta dan svojo dvomljivo zmago z nepoklicanimi volilei slavili. Nekateri so letali okoli in kričali, kakor da bi bili nori ali pa obsedeni.

Posebno kričanje se je na večer pri J. Walland-u slišalo. Pili so tako dolgo, da so se na zadnje med seboj sprli.

Nekega po kričanju dobro znanega Vitanjskega nemčurja so morali svariti in zavračati. Še neki z zausničami so si drug drugemu grozili. Konečno so dobro znanega nemčurskega krokarja iz Oplotnice iz gostilnice na zrak posadili.

In ti ljudje, ki imajo še razven tega v svoji sredini nekatere kušarje kameleone, ki barvo spreminjajo, drznejšo se imenovati „sploštvovanje zahtevajoča inteligenca“ (achtungsbietende Intelligenz)!

Vi narodni in konservativni zastopniki pa ne zgubite zarad tega nikakor poguma. Za-

hajajte vsi redno k sejam ter ne ustrašite se groženja in agitacije naših nasprotnikov. Pokažite jim, — ako bo treba, — zobe in videlo se bo, kdo da je gospod.

Volitev v okrajni zastop celjski.

(Izv. dopis iz Celja.)

Skupina kmetских občin je volila svojih 10 odbornikov dne 16. t. m. v okrajni zastop. Po imeniku je 49 volilnih mož. Na dan volitve so se zbrali narodni volilci ob 9. uri zjutraj v gostilni pri „Strausu“, da so se o kandidatih dogovorili.

Zbralo se jih je okoli 40 volilcev med njimi volilni mož za Frankolovo g. Mihael Vošnjak, ki je nazočim o stanju naših okrajnih zastopov govoril in sicer omenil, da imajo le nekatere dežele take zavode, kajti zelo potrebni niso in prihranil bi se gledé administracije nekateri goldinar, ako bi se namesto teh zavodov postavno osnovali „cestni odbori“ (kakor na Kranjskem) šolske zadeve bi pa prevzele občine same in druge posle pa zopet deželni odbor.

Zdajšnja postavo o okrajnih zastopih napravili so si tako zvani liberalci po svojih željah tako, da ostanejo kmetске občine zmiraj v majšini, ker skupina velikega posestva in skupina obrtnikov, potem eno ali drugo mestice ali kaki nemčurski trg v okrajni zmirom prevlada kmetске občine in narodne kraje pri volitvi v okrajni zastop.

Ako se ne bi dalo odpraviti okrajnih zastopov, moramo na vso moč zahtevati, da se zdajšnja postava spremeni, in naloga naših poslancev bode, dobiti nam pravično postavo, po kateri se mora v prvi vrsti jemati ozir na velikost davka.

Po zdajšnjem volilnem redu voli skupina velikega posestva, skupina mest in trgov in skupina obrtnikov vsaka 10 členov ravno tako, kakor skupina kmetских občin, ki sama skoraj polovico davka celega okraja plačuje.

Novi volilni red mora toraj razdeliti zastopnike v okrajni zastop po meri davka in če že ostanejo skupine, naj tiste volijo toliko zastopnikov, kolikor jih po davku pristaja, ne pa kakor zdaj, da voli vsaka skupina za se 10 členov ne oziraje se na visokost davka. Kaka krivica se nam po tem volilnem redu godi, omeni dalje g. M. Vošnjak, kažejo sledeče številke:

V celjskem okrajni plačuje skupina velikega posestva davka z dokladami vred okoli 30.000 fl., skupina obrtnikov samo 13.000 fl., in kmetских občin skupina pa okoli 80.000 fl. in vender nimajo kmetске občine več zastopnikov kakor 10, ravno toliko kakor obrt-

niki, ki komaj sedmi del davka kmetских občin plačujejo.

Ako bi se vršile volitve v celjskem okrajni toraj po meri davka kakor na Českem, bi imeli veliki posestniki 12, mesta in trgi 7 in obrtniki 3, kmetске občine pa 18 zastopnikov v okrajnem zastopu. Večina okrajnega zastopa celjskega bi bila toraj narodna, ker Žavec voli enega in Št. Jurij pet zastopnikov narodnih.

Po tem pojasnilu g. Mihael Vošnjaka so se postavili kandidati, ki so se potem pri volitvi od narodne stranke enoglasno izvolili.

K volitvi je prišlo vseh 49 volilcev. Prejko se je pa volitva začela, sta jo pobrisala 2 volilca občine celjske okolice in sicer župan Male Tone in Joža Levičnik, ker sta videla, da niso ugodna tla za nemčurje.

V volilno komisijo so se enoglasno izvolili: župan Golavšek iz Griž kot predsednik in dalje: Vošnjak Miha, Zanier Norbert, Širca Ernest mlajši in Jamnik Janez.

Po sklepu volitve se je kazalo, da so dobili narodni kandidati 40 glasov, 4 listki so imeli tiskana nemčurska imena in 3 pisani listki pa mešana imena.

Zmaga narodne stranke je bila toraj sijajna in vsa čast gre našim kmetom, ki so se vzlic mnogelega posla doma udeležili polnoštevilno volitve.

Nemčurji so bili po izidu volitve čisto potrti, mnogo listkov so natisnili z blagimi nemčurskimi imeni in jih razdali, pa le 4 so prišli v volilno posodo. Nekateri gospodje podpiratelji „Celjskega lisjaka — Prijatelja“ vidijo vže nepotrebnost tega lista in mislijo svojo podporo ustaviti, ker nima listič ne najmanjšega upliva niti v svojem gnezdu ne.

Tudi tiskar Rakuš je žalosten, pa menda le zaradi gotove smrti svojega „Prijatelja“, ker mu zaslužek odide. Kdo bi tudi dalje tiskal take smešnosti in neumnosti.

Gospodarske stvari.

Izpita zemlja

Kako zemlji iz nje vzete moči zopet povrniti, to je za kmeta premenitno in važno vprašanje. Pa ne vpraša se samo, kako bi se to doseglo, ampak tudi kako bi se to z najmanjšimi potroški in po najizdatnejšem načinu storiti dalo.

Splošna rešitev tega vprašanja je pa zelo težavna, ker morda ne najdemo kje dveh kmetij, kterima bi jednako ravnanje v tem oziru tudi jednako teknilo in pomagalo.

Zato se ne dajo o povrnitvi zemeljne moči trdna pravila postaviti. Le načela se morejo

ustanoviti, ktera je treba znati in se po njih ravnati, če si hočemo oslabiljeno zemljišče vzboljšati, da si potem toliko dobička iz nje pridelamo, kolikor si ga sploh pri danih okolščinah pridelati moremo.

Tisti, ki seno, žito, mleko na kmetiji pridelano proč prodava, naredi svoje zemljišče, ubožno fosforovih spojin, gnjilca in kalija. Množina kalija, ki se zemlji po različnih poljskih sadežih odtegne, je po kemičnih preiskavah njihovega pepela na hektari sledeča: 90 kil. pri pšenici, 23 kil. pri rži, 76 kil. pri ječmenu, 24 kil. pri ovsu, 158 kil. pri slovenski ali rudeči detelji, 112 kil. krompirji in 146 kil. pri repi.

Iz teh števil se da povzeti, da bode tisti, ki svoje pridelke brez pomude z njive proč prodaja, svoje posestvo vse kalijeve vsebine oropal in da mu bode zemljo po preteku malih let, če se temu ne pride v okom in če se zemlja ne začne vzboljševati, to popolnoma nerodovitno naredil.

Kar je rečeno o kaliji, to velja tudi o fosforu in gnjilci. Tisti kmetovalec pa, kateri na svojem posestvu pridelane pridelke in surovine tudi na svojem posestvu porabi in na primer le puter in maščobo dalje prodava, ta bode zopet toliko rodovitnih snovi v svoje zemljišče nazaj spravil, kolikor jih je potrebno, da se zemlja popolnega oslabiljenja obvaruje. Pri tem pa tudi mislimo na to, da vse tvarine, ki imajo količkaj gnojivne moči v sebi nabira in v korist spravljaja.

Če kmetovalec svoj posej zastopi, bode pripravnih tvarin se posluživši v stanu zemljo vedno pri potrebnih močeh obdržati.

Nektere kmetije so v taki legi, da je kmetovavcu v dobiček, vse surove pridelke posprodati, celo pod tem ozirom, da je potem prisiljen, si potreben gnoj od drugod kupovati.

Zopet druge kmetije so zopet take lege, da se prevažanje surovih pridelkov na trg ne izplača ali pa da je nakupovanje gnoja iz posestva predrago.

Takim kmetijam tedaj, iz katerih se surovine ne morejo z dobičkom spečati, je treba takega gospodarstva, da se le taki pridelki na zvonaj porazprodajo, s kterimi se fosfatov in kalija, kolikor najmanj mogoče iz domače zemlje odpravljaja. Snovi, ki so večidel iz ogljenca sestavljeni, kakor je puter, maščoba, špirit, sladkor, mačič itd. imajo svoj početek le bolj v zraku in zato njihova prodaja izven posestva zemlje ne boli.

Kdor si spravi kako zanemarjeno posestvo, kterega zemljišče ima tudi njive, travnike šume, šotaste prsti, bode vsakokrat dobro ravnal, zlasti, če je zemlja bolj lahke nature, če bode s šotasto prstjo druge njive in travnike vzboljšaval. Ako se šotasta prst pomeša z ži-

valskim gnojem, bode taki mešanec drugim njivam in travnikom kaj dobro ustregel.

(Konec prih.)

Pomoček zoper trakuljo.

Neki dr. Zörn v Lipskem je napravil več skušnj ali bi se s tikvinim semenom ne mogla trakulja pregnati. Za skušnjo so mu služili trije psi in pokazalo se je, da je oluščeno in v prah stolčeno in s kakim prevanjanim sredstvom pomešano (n. p. z ricinovim oljem) trakuljo vmorilo in iz živalskega telesa spravilo. Ker je sredstvo zelo ceno, bi bilo tudi velika dobrota za ovčarije, ker ovce dobivajo vrtoglavico ali motolice najbolj od trakulje, ktero so si od ovčarskih psov nalezle.

Znano je namreč, da ima trakulja svoj izvir v pseh, da se preseli odtod v živali kot razni drugi mrčesje, kakor kot ikre v svinje in pride odtod celo v človeško črevo. Poskusiti bi se pa dalo.

Sejmi 30. aprila v Arveži, Cmerek, sv. Peter na Ottersbahu, Rogatec, Studenice, 1. maja sv. Barbara v Halozah, sv. 3 kralji v Sl. goricah, sv. Jurij v Slov. goricah, Hajdina, Muta, Ljubno, Lipnica, Planina, Berače, Trobovlje, Veržej, Velenje, 3. maja Brašlovce, Konjice, Gradec, Jarenina, sv. Križ na Murskem polji, sv. Lovrenc v Slov. goricah.

Dopisi.

Iz Konjic. (Svoji k svojim.) Nastavljenje pušic ali nabiralnic za nemški šulverein v gostilnicah je na Dunaji prepovedano. Žalibože, da se to pri nas, kjer razum par „privandranih“ Nemcev in slovenskih izdajalcev naroda sami Slovenci bivajo, še vedno trpi. Tukaj se namreč v dveh gostilnicah, pri A. Stancer-ji in pri J. Walland-u „Judeževi groši“ nabirajo ter tako naš narod pači. Ti ljudje ne premislijo, da bi ti groši kje drugod bolje potrebni bili, kakor pa za tlačenje našega naroda ter za razprtijo med nami. A ne samo, da so tukaj take nam nasprotne gostilnice, ampak imamo tudi trgovca, ki vedno proti Slovincem rovlje. Spoznate ga lahko po njegovem pomagacu ali komiji, ki je popolnoma židu ali judu podoben in pa po njegovem sinu, ki vedno pred hišo na ulici kot straža stoji. Dalje imamo tukaj zagrizenega sovražnika slovenstvu, ki ob času volitev okoli leta in kriči, kakor da bi bil nor ali pa obseden. Njegovo obnašanje se nam enako zdi z obnašanjem nekaterih, ki iz njegove „šnopsarije“ pridejo. Sploh pa bi zadnjemu svetovali, naj bi raji v svoji „šnopsariji“ ostal, kakor pa se s politiko pečal, o katerej ničesar ne razumé. Slovenci, pomnimo to! Saj imamo gostilničarje, trgovca in peka,

ki se s politiko nikakor ne pečajo, ki so nam vedno prijazni, ki so vsega spoštovanja vredni in ki se tudi kot Slovenci čutijo. Naše geslo bodi zanaprej: „Svoji k svojim.“

Od sv. Ilja v Slovenskih goricah. (Vreme i delo — leto 1830 in 1883 — cesarjev prihod.) Vremenskem prerokovanju imenitnega Mathieu de la Drome za mesec april, je vreme ravno nasprotovalo. Prerekoval je od 31. marca do 7. aprila nestanovitno, a bilo je stanovitno in lepo vreme; od 7. do 14 prerokovano lepo vreme, a ravno med tem časom je deževalo skoraj vsaki dan; in tako bode se varal prerok za celi mesec. V knjigo prihodnosti gleda edino le Bog, kar človek obrača, Bog obrne. Vinogradna kop bode v tem tednu pri nas zvečinoma dokončana, zaradi merzlih nočij in hladnega vremena še trsovje nič ne žene. Letos sv. Jurij ni najšel suknje. Imeli smo že nekatere jutre močno slano, ki bi cvetečemu drevju in zelenim vinogradom precej škodovala. — Stari ljudje, ki še pomnijo od leta 1830 do 1834, pravijo, da je bilo v teh letih ravno tako, kakor letos; dolga merzla spomlad; in v teh letih bilo je baje sadja in vina obilno. Bog daj, da bi tudi letos tako bilo. — Vest, da obiščejo naš presvitli cesar nam bližnji Stras je nas močno razveselila. Peljali se bodo od Spielfelda po železnici prav po malem tudi skoz našo faro. Imeli bomo priložnost gledati svojega blagodušnega cesarja iz lica v lice. Gotovo bode ta den po slovenskih goricah vse živo, mlado in staro bode želelo poznati obraz Franca Jožefa. Enaka čast svojega cesarja videti nas Slovence tukaj malo kedaj doleti. Zato ga hočemo takrat dostojno počastiti in pozdraviti! Goričan.

Iz Ptuja. (Častito imenovanje.) Štaterski deželni odbor je v smislu deželne postave, dne 9. januarja 1882 šte. 14, zadevajoče povzdigo govedorejstva gospoda Dr. Alojzijo Gregorič-a, odvetnika in velikega posestnika v Ptuj, imenoval za predsednika oglednih komisij v VIII. dištriktu, t. j. za okraje: Ptuj, Rogatec, Ormož, Ljutomer in Gornjo Radgono. Čestitamo celemu VIII. okolišu pa tudi gospodu dr. Gregoriču, velezaslužnemu domoljubu slovenskemu!

Iz Ljutomera. (Jako zanimiva razprava) bo v kratkem pri sodniji v Ptuj proti našemu tržkemu predstojniku (bürgermajstru). Zatožil je ustno tukajšnjega sodnijskega g. adjunkta Dr. V. pri višji gosposki v Gradci in krivično obdožil, najbrž misleč, da ga bodo meni nič tebi nič brez daljnega obzira predstavili, Bog zna kam. — G. adjunkt, pošten narodnjak, za vsem sposoben na svojem mestu, mu je trn v očesu. — A zaračunil se je. Bila je vsled obdolženja preiskava, in dokazano, da je naš predstojnik krivo poročal; g. adjunkt je bil za

nedolžnega spoznan. Na to se je pa meč zasuknil. G. zatoženec je tožil tožnika zavoljo krivega obdolženja in višja sodnija je pooblastila sodnijo v Ptuj, da sodbo izreče, kaj se bo godilo 25. aprila t. l.

Iz Hrastnika in Dola. (Vrli pevci slovenski.) Življenje pri nas je bilo do sedaj zares pretiho. Živeli smo, pošteno delajoč za vsakdanji kruhek — brez posebne duševne zabave. A zdaj v tem letu je napočil drug čas. Zdrabili smo se iz zimskega spanja navadne mlačnosti in pevci, katerih je mnogo v našem kraju, začeli smo se vaditi v petji in skoraj že bode „pevsko društvo“ osnovano. V slogi je moč. Da si so nekateri Teutonci početkom zmakevali z glavami in nam nasprotovali, vzlic temu imamo uže lep vspeh zabeležiti. Če pomislimo, da so pevci do malega vsi neizurjeni, je v resnici čudno, da v tem kratkem času vže osem lepih narodnih pesem pojemo. Le hrabro naprej! Na teden po trikrat se shajamo k pevskej vaji in gotovo zasluži za neutrudljivo učenje voditelj naš gospod E. Morič prirčno hvalo. Kako lepo se razlegajo mile naše slovenske pesmi! Pozneje hočemo tudi večkrat se udeležiti cerkvenega petja. Na noge tedaj, prebivalci naših slovenskih krajev. Otrosite ono mlačnost do vsega, kar je narodno in vzdramite se. Naj vam bo našo počenje v izgled, da trdna volja, pošteno srce in ljubezen do domovine vse premore.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V cesarjevej hiši so imeli mrliča. Nadvojvodinja, 26letna Marija Antonijeta je umrla na Francoskem pa njeno telo so na Dunaj prepeljali in je hranili k sorodnikom, počivajočim pod cerkvijo č. oo. kaptucinov. Cesar in cesarica prebivata sedaj v Schönbrunnu blizu Dunaja. — V državnem zboru še se zmiraj naši poslanci morajo puliti z liberalci, bi se li šolska bremena zlasti kmetom olajšala ali ne. Poslanci in liberalci Hakelberg, Foregger, borlski Wurmbrand in wildhauski Karneri široko usta odpirajo in pametnim nasvetom konservativcev kljubujejo, do sedaj brez uspeha. Ni več dvomiti, da se šolska postava prenaredi tako, kakor bode posebno kmetom prav. Dalmatinski poslanci bržčas dosegnejo, da se bode zanaprej v Dalmaciji pri sodnijah rabil srbsko-hrvatski jezik ne pa samo nemški in italijanski; slovenska resolucija zavoljo slovensčine na srednjih šolah in v učiteljskih pa so česki poslanci zopet pomagali zavleči. To ni lepo od Čehov, za katerih česko vseučilišče so tudi slovenski poslanci pošteno glasovali. — Gališki deželni zbor je uže razpuščen, kranjski pa še ne. — V Idriji so nemškutarji zmagali pri volitvah v mestni zastop

Med Slovenci je bilo preveč Judežev. — Ogerski poslanec Istoczy je hud nasprotnik Judom ali čifutom in uže priprave, da bi drugo leto pri novih volitvah (korteših) bilo več njemu podobnih poslancev izvoljnih. Magjari zvito ščujejo Srbe na Hrvate, pa te na one, da bi oba dva slovanska naroda leži strahovali in teptali. Žali Bog, da se Magjarom to posrečilo; pri volitvah za hrvatski zbor so v Krajini zmagali skoraj povsod prijatelji magjaronskega bana Pejačevića. Ta mož preganja hrvatske domoljube, kder le more in zaplenjujejo neodvisne liste. Tudi v Dalmaciji se Hrvatom neprilike delajo in v Zadru konfiscirajo vsak hrvatski list, če le malo zine zoper vladine naredbe. V Hercegovini bojijo se nove vstaje, posebno okolo goratih Nevesinj.

Vnanje države. Bismark trosi med svet novost, da je z Avstrijo in Italijo takšno zvezo napravil: če napadne z vojsko enega izmed treh zaveznikov samo eden sovražnik, tedaj smeta prva dva zaveznika roke križem držati, če ga primeta dva sovražnika, tedaj pa morata oba dva zaveznika hiteti na pomoč, t. j., če Francoz zgrabi Nemce tedaj lahko Italijani in Avstrijani roke križem Jržijo, jednako tudi Bismark in Italijan mirna ostaneta, če Avstrijo napadne samo Rus; toda če se v Bismarka zaletita Francoz in Rus, potem moramo mi z Italijanom vred Nemcem iti v pomoč. Nemški cesarjevič mudi se na Italijanskem in utrjujejo zvezo Nemčije z Italijo. — Rusi začeli so nasipavati okoli Varšave neznano velikih šanc; v Petrogradu so več nihilistov in morivcev prejšnjega carja k smrti obsodili. — Francozi odpošljejo 2000 vojakov, da branijo v Aziji Tonkin proti Kitajcem, otok Madagaskar bi tudi radi imeli, pa Angleži in Bismark jim delata opovir, Angleži jim tudi branijo zazesti dežele v osrednji Afriki ob reki Niger. — Angleži pa tudi Nemcem niso privoščili otoka Nove-Guineje blizu Australije ter naglo vzeli otok, da ga Nemci ne pograbi. — Irci so zažgali v Liverpoolu tri velike magacine s pavolo napolnjene, v Enfieldu pa so skušali z bombami nesrečo narediti, pa je spodletelo. — V Indiji je veliko mesto Delhi skoraj vse pogorelo. Več kakor 2000 hiš je uničenih. — V Severni Ameriki je v Kvebeku pogorela zbornica za poslance; v državi Mississippi je vihar vrtnec veliko škode uničil; mesto Beauregrad je razdjano, 23 ljudij ubitih, 90 ranjenih; v mestu Wesson je 27 hiš podrl, 13 ljudij ubil, 60 ranil, pa tudi drugod je veliko škode in nesreče. — Turško vojsko prajzovski oficirji popravljajo. Pa to ni branilo, da nebi Turki v Arabiji tepeni bili. Arabski vstaši so v južnej Arabiji turške vojake pobili in vzeli mesto Marbah.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Šlekovec.)

(Dalje.)

Enako kakor učenosti zdravnikov, kljubovala je tudi skrbi in naredbam državnih uradnikov. Oblastnijam se ne more očitati, da bi ne bile ničesar storile, za tretji kugo in ubraniti njej pot v druge še neokužene kraje. Podukov, ukazov in postav, ki kugo zadevajo, imamo cele kupe. Ker so si pa vse kužne postave več manj podobne, omenimo tukaj samo ono, ki je bila dne 28. oktobra l. 1551 za mesto Dunaj dana in je služila v podlago vsem drugim.

Začne se z obširnim opominjanjem k molitvi in pokori, potem pa sledijo razne točke v zadržanji in ravnaji za časa kuge.

Krčme, v kterih se je vino in pivo točilo smeje so le po dnevu biti odprte; žganjarije so ostro prepovedane. Iz okuženega kraja ni smel nihče v mesto; če pa je bil v mestu doma, moral je ostati 30 dni zunaj mesta v tako imenovani kontumaciji.

Tuje berače so iz mesta stirali, domače so pa oskrbljevali na lastne stroške. Po hišah in ulicah se je moralo za snago skrbeti. Vsako sredo in soboto popoldne ob 4. uri se je morala iz vseh studencev voda vlačiti, da so se ulice sesnažile. Vse mlake in kaluže po ulicah, trgih in vesnicah so morali zasipati in gledati za snažnost v vsakem obziru.

Javna kopališča in učilnice bile so za časa kuge zaprte — in tudi drugače se ljudje niso smeli v velikem številu zbirati.

V okužne kraje so bili zdravniki poslani, ki so imeli posebna pooblastila. V pomoč so jim bili ogledniki in zatvorniki dani; prvi so jim pomagali ogledovati bolnike, drugi so pa zapirali okužene hiše. Okuženi hrami so se morali vsak dan po 3—4krat z borovico kaditi in z jesihom kropiti, na dvorišči so pa morali večkrat kuriti.

Ako kateri kraj ni imel bolnišnice, morali so zunaj na prostem postaviti dve precej veliki bajti, — 200 stopinj narazen; ena je služila za bolnišnico, v drugi pa so kontumacirani stanovali.

Je kdo zbolel, moralo se je hitro kužnemu zdravniku naznaniti. Ta je bolnika ogledal. Če ga je spoznal okuženega, poslal ga je takoj v bolnišnico. Le premožnim in imenitnim osebam je bilo dovoljeno, naseliti se 2 ali 3 milje daleč od mesta. Ako so pa hoteli v mestu ostati, morali so biti 40 dnij v hramu zaprti in na hišne duri se je moral napraviti velik beli križ.

V take hrame, ki so zaradi kuge bili za-

prti, ni smel nihče drugi, kakor zdravnik in od njega odločeni služebniki.

Noben za kugo umrli se ni smel v mestu in okoli cerkve pokopati, ampak le na kužnem pokopališču, ki je bilo zunaj mesta v celo samotnem kraju. Voz, na katerem so mrliča na pokopališče vozili, moral je imeti beli križ, da ga je vsak človek od daleč lahko spoznal in se ga izogibal.

Tujec, ki je prišel od drugod, moral je imeti potrdilo, da pride iz zdravega kraja. Kužni komisarji so morali na to paziti, da so se kužne postave točno izvrševale. Kdor se je le količkaj zoperstavljal, bil je ostro kaznovan.

V poznejših časih je bilo zaukazano še marsikaj drugega, — a kugi, temu groznemu sovražniku človeštva, se ni moglo nič ustavljati, nič pota zabraniti. Naj so ceste bile zagrajene in zavarovane še tako dobro in vse duri zaprte, priplazila se je vendar kuga ravno tako lahko v sredino največjih mest, kakor je vkljub vsej previdnosti našla po deželi pot tudi v celo samotne kočice.

Se je toraj v katerem še neokuženem kraju enega jutra naglo razglasilo, da je v tej ali uni hiši umrl po noči kdo za kugo in da je tudi drugim slabo postalo, — o koliki strah se je polastil vseh prebivalcev! In kako tudi bi ne trepetali strahu, vsaj je vsem bilo le predbro znano, da pred kugo niso nikdar in nikjer zavarovani.

Marsikteri se počuti zdaj še celo dobro; zdrav je, kot riba in morebiti tudi prav dobre volje, pa kakor bi kaka strupena sapa bila po njem pihnila, postane mu slabo, enemu pri delu drugemu v družbi prijateljev.

In zdaj hira, kakor cvetljica, ktero je bila slana poparila in zapade prej ali slej črnej smrti. Zopet drugega pa se bolezen loti mahoma z vso močjo, in v istem hipu je tudi po njem.

Kri, od kužnega strupa razvneti kipi in vre po vseh žilah in človek, omamljen od grozne vročine se zgrudi. Za en trenutek se še zave in spozna smrtno nevarnost. Kaj rad bi še odšel grozni smrti, toda zastonj. Udje so mu vže popolnoma odreveneli in noge ga ne nesejo več. Kamor je bil padel, ondi obleži in sklene svoje življenje, — zapuščen od vseh.

(Dalje prih.)

Smešnica 17. Nemškutarski prvak celjski advokat ali dohtar Glantschnigg priza- deva si svojo nevednost pravilno slovenski pisati s tem nekako poravnovati, da piše robato „bindiško“ brozgo. Naj mu služi sledeče v zgled za nemškutarskega liberalčeka po sili Kmetskega prijatelja: „Herr birt čuješ: Seidl vina, ein Stikl kruha, einen Parcellen patrl mit hren!“

A. B.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) prosi, naj mu dotični gospodje hitrej ko mogoče določijo poročilo, kateri politični, davkarski, sodnijski in poštni uradniki so nezmožni slovenščine.

(Čitalnici celjske) so nemčurjski ponočnjaki dvakrat šipe na oknih vbili pa dr. Glantschnigg še o tem v svojem Prijatlu ni ničesar čul.

(Tistih 100 fl.) Celjani nemčurji še niso nikomur dali, katere so baje zložili kot nagrado tistemu, ki jim ovadi človeka, ki je cesar-Jožefovo podobo s kamenjem obtolkel, čeravno je „Grazer-Volksblatt“ poročal, da je nekega nemškega uradnika sin to storil. Svetujemo jim, naj dajo tistih 100 fl. bivšemu komedijantu Besozziju. Zasluga za nemčurje ima dovolj z brezobzirnim psovanjem na Slovence in za žejo bi mu 100 fl. več časa služilo.

(Smreke) kradejo pri sv. Martinu v Rožni dolini. Kajbiču so jih posekali 140.

(Kosmata „laž“) je v zadnjem „Prijatlu“. Lisjak pravi, da je Slovensko društvo v Šostanji sklenilo za cesarjevo svečanost uporabiti samo cesarske in slovenske zastave, štajerske pa v nemar puščati. To ni res; kajti v dotični resoluciji sploh o nobenih zastavah ni govora. Nahtwachterca je se tukaj najprvle zglasila; čudno pa je, zakaj dr. Glantschnigg, ta nemškutarski prvak, slovenske resolucije ne bere, preden o njej poroča. Če slovenski ne ume, pa bi naj „Südsteirische Post“ bral, tam je resolucija nemški tiskana.

(Celjski brivec) Jožef Gros se je pretečeno saboto zjutraj obesil v svojem stanovanju. Neprenosljive bolečine so ga spravile tako daleč.

(Volitve v okrajni zastop Celjski) so se danes izvršile. Načelnikom je voljen g. notar Sajovic, namestnikom g. dr. Glantschnigg; kot odborniki pa gg.: Lenko, Jelek, Negri, Žuža, Stiger, Zangger. V načelništvu je tedaj ostalo pri starem — le nemškutarski prvak je vplezal, mož ki ne plačuje nobenih okrajnih doklad. To je le pri zagrizenih liberalcih in nemčurjih mogoče.

(Vojaške vaje) vršijo se od 30. aprila do 12. maja za pionirje v Ptuj, od 28. maja do 9. junija za 47. regiment v Mariboru, in za 87. regiment v Ptuj in Gradci, za 9. in 27. lovski bataljon v Gradci in za 20. lovski bat. v Celji.

(Ljubljanski Zvon) objavil je v 4. zvezku: Cyclamen, Pisma iz Zagreba, Po mladostni dobi, Bajke in povesti o Gorjancih. Naše obzorje. V spomin 125letnice Vodnikovega rojstva, Na bregu, Vita vitae meae, Vrlemu možu, Če moraš od tod. Poslednje pismo, Knez Pesmarko, Ivan Šolar in dr. Kočvar, Slovenska

književnost, Nemška knjiga o Rusiji, Dva nova poljska groba, Slovenski glasnik.

(Obsojeni) so bili v Celji: Fuhrman starši na 3 leta, Fuhrman mlajši na 3 mesece zaradi goljufije, dalje zavoljo tepenja fantje — „pojbari“ v Voličini sv. Lenartskega okraja: Jožef Poštrak je dobil 10 mesecev ječe, Jozef Rebernik 8, Janez Ferijančič 6, M. Lipko 6, Jožef Vraz 6, Franc Kranjc 5 in Jožef Ribič 3 mesece, naposled J. Leskošek in Jakob Kozar zaradi goljufije in požiganja 2 $\frac{1}{2}$ leta težke ječe. Bližnja seja porotnikov bo 4. junija.

(Narodne biblioteke) je g. Krajec v Novem mestu na Kranjskem izdal 2. snopič, cena 15 kr. Deset snopičev vkup velja 1 fl. 50 in če se tako naroče, dopošljejo se poštnine proste naročniku. To književno podjetje moramo vrlo podpirati.

(Slovenci zmagali) so v Brašlovcah. Udeležilo se je 225 volilcev, iz III. reda volilnega 129, iz II. 59 in iz I. 37. Narodna stranka je dobila v III. redu 99 glasov 30, v II. 56 proti 3 in v I. 26 proti 11. Nemškutarji so popolnem ob tla vrženi.

(Novo knjigo) je izdal g. profesor And. Senekovič v Ljubljani pod naslovom: Fizika za nižje razreda srednjih šol. Knjiga ima 200 slik in je izborna lepo slovenski pisana. Založil jo je g. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

(V Lobnici) nad Mariborom je 3letnej deklici Marije Petelinčeve se užgala obleka in revica je zgorela.

(Konjske tate) zgrabili so pri Spiefeldu, konj krast so hodili v Slovens. graški okraj.

(Za nemški Schulverein) so v Celji napravili „teater“, pa ni prišlo toliko ljudi, da bi stroške poplačali. Schulverein pa ni dobil nič.

(V Stojncih) se je ogenj vnel pri Valenkovich. Od 15 pogorelcev bilo je 10 zavarovanih.

(Mariborsko učiteljsko društvo) ima 28. t. m. občni zbor.

(Koroški Slovenci) zahtevajo slovenskih poštnih dopisnic in slovenščine zmožnih uradnikov. To je mestni zastop celovski strašno razdražilo in upijali so, da v Celovci in v okolici ni Slovencev. Čudno pa je, da tako kričali niso koroški Nemci, ampak od inod pritepljeni in privandrani nemčurji. Na Štajerskem je ravno tako.

(V Kalobji) so 86letnega Jurija Tanška tako hudo natepli, da je v smrtnej nevarnosti, 73letni Ursuli Pire pri Celji pa roko zlomili.

(V Vojniku) je umrl Titus Pötscher (Pečar) dopisun celjske „Nachtwachterce“ in poprej „Celjanke“.

Loterijne številke:

V Gradci 21. aprila 1883: 75, 59, 43, 36, 68.
Na Dunaji „ „ 4, 61, 67, 18, 47.

Prihodnje srečkanje: 5. maja 1883.

Oznanilo.

Na štajerskej deželскеj kmetijskej šoli v Grottenhofu pri Gradci bo za čas od 1. okt. 1883 naprej oddanih več štipendij z letnim do-neskom 120 fl. in 100 fl.

Prošniki za ove štipendije morajo pri vstopu v kmetijsko šolo najmenje 16 let stari biti, zdravi, cepljeni zoper osepnice, samični, pošteni in v predmetih ljudske šole podučeni.

Prošnje morajo prošniki sami osebno vlagati pri ravnateljstvu kmetijske šole konči do 31. julija 1883.

Dodati imajo: krstni list, spričevalo od zdravnika, da so zdravi in cepljenje zoper osepnice prestali, šolska spričevala, potrdilo od župana, da so Štajerci, dobrega obnašanja in če imajo kaj premoženja ali ne.

Zneski štipendij se učencem ne izplačujejo na roko, ampak se obrnejo v poplačanje stanovanja in hrane. Za poduk ni treba ničesar plačevati.

V Gradci dne 14. aprila 1883.

Deželni odbor štajerski.

Razglas.

Dne 6. maja t. l (v nedeljo) ob 11. uri predpoldnem je izvanredni občni zbor mariborske posojilnice.

Dnevni red:

1. Posvetovanje o ustanovi g. Franca Rapoca;

2. Volitev enega nadzornika.

Ravnateljstvo.

GLASOVIR skoraj čisto nov, prodaja se iz proste roke. — Napravljen je po najnovjšem sistemu in ima 6 $\frac{3}{4}$ oktav. — Stal je 230 fl., a nekoliko se v ceni prijenja. 1—2

Majhen vinograd

5 minut od železniške postaje Poličanske v prekrasnej legi je za prodati. Zraven je viničarija z opeko krita, hlev. Posestvo meri okolo 3 orale, teh je 1 dober oral vinograda z močnim in izvrstnim trsom zasajenega, drugo je travnik z drevjem. Proda se iz proste roke, cena 2000 fl. plačilni pogoji dobri.

Več pové g. Mahorič v Poličanah.

Oznanilo.

Kakor pravila v § 92 določujejo, bode se vsakoletni občni zbor graške c. k. priv. zavarovalnice zoper ogenj vršil vsled sklepa upravnega svetovalstva od 16. aprila t. l.

v pondeljek 21. maja 1883.

in sicer ob 10. uri predpoldnem v deželjskej hiši v Gradci.

To se daje na znanje po določilu § 94. pravil razven osebno povabljenim, še tudi vsem društvenim poslancem zastopajočim vse društvene deležnike pa tudi p. n. gospodom deležnikom samim proti temu, da je po § 99 pravil za nje zborovanje javno in le, če zbor to sklene, sme o posameznih točkah tudi tajno razpravljati.

Dnevni red:

1. Poročilo in račun od leta 1883, ki je 54. društveno leto.
 2. Poročilo pregledovalcev računov za leto 1882.
 3. Proračun za leto 1882.
 4. Poročilo in nasvet zastran grof Henrik Attemsovega predloga lani 5. junija posebnemu odbora izroččenega.
 5. Nasvet podpore kulturno-zgodovinskej razstavi v Gradci.
 6. Volitev uda v upravno svetovalstvo, ker je g. Ludvik Nagele izstopil.
 7. Volitev pregledovalcev računov.
- V Gradci dne 20. aprila 1883.

Ravnateljstvo.

Važno za gospodinje!

Dovoljujem si naznaniti, da izdelujem prte za kavo in na mize ter prtice brez šiva. Sprejemam tudi naročila za vso to stroko za devajoča dela in blago.

Z odličnim spoštovanjem

Štefan Čečko,

tkalec v Vojniku pri Celji.

2—3

V najem se da ali proda

le kakemu umirovljenemu duhovniku ali zdravniku pod čisto lehkimi pogoji hiša blizu farne cerkve s 5 sobami, 3 kuhnjami, 2 kletima in živinskimi hlevi. Zraven je tudi studenec z dobro vodo, 1½ orala njiv, 1/3 orala gorie in dosti sadovnega drevja. Cena 1250 fl., pa polovica lehko na posestvu vknjižena ostane. Več se izve pri opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Izdatelj in založnik tiskovno katol. društvo.

Tisk Janez Leon-ove tiskarne v Mariboru. (Odgovoren: Drag. Lorenc.)

Posojilnica v Celji.

(Vorschussverein in Cilli.)

Vabilo

k izvanrednemu občnemu zboru, kateri se bo vršil dne 29. aprila t. l. ob 11. uri predpoldnem v uradnici celjske posojilnice.

Dnevni red:

1. Nasvet ravnateljstva, naj se poroštvo posojilnice iz omejenega v neomejeno spremeni, oziroma sprejem novih pravil in volitev novega ravnateljstva in nadzorništva.
2. Razni nasveti.

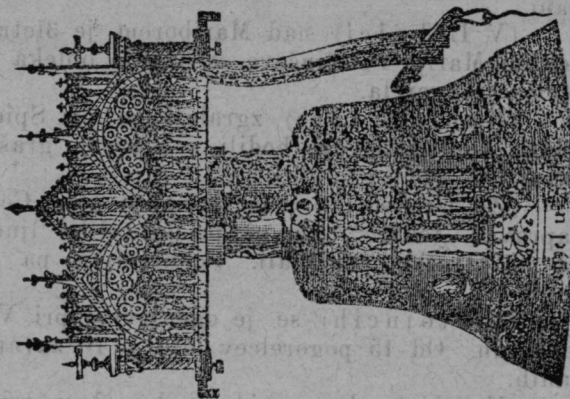
Celje dne 11. aprila 1883.

Ravnateljstvo.

<p>Livarna, Badgasse Nr. 9, blizu sl. cerkve.</p>	 C. kr. privil.	<p>Številnih priznanih za zlate zvonove je priredjenih za ogled.</p>
--	--	--

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perutih takó, da se zelo lehko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Imam tudi harmonična zvonila ali zvončke na prodaj!

4—8

Odgovorni urednik Anton Brožé.